



HANNEKE KEULTJES nd.nl/buitenland

Kleinzoon Kennedy wil congres in

► NEW YORK

ER GLOORT WEER HOOP VOOR AMERIKA'S BEKENDSTE POLITIEKE DYNASTIE. JOSEPH PATRICK KENNEDY III, DE 31-JARIGE KLEINZON VAN ROBERT F. KENNEDY, STELT ZICH IN MASSACHUSETTS KANDIDAAT VOOR EEN ZETEL IN HET CONGRES.

Een eerste peiling geeft hem een straatlengte voorsprong op zijn Republikeinse tegenstander. De naam Kennedy was jarenlang synoniem voor politiek succes. John schopte het in 1961 tot president, zijn broer Robert stelde zich zeven jaar later kandidaat voor het presidentschap. Aan beide carrières kwam een dramatisch einde: ze werden in respectievelijk 1963 en 1968 doodgeschoten. Hun jongste broer Ted Kennedy was van 1962 tot zijn dood in 2009 senator.

Hun nakomelingen merkten echter dat de beroemde achternaam geen garantie was voor succes. Joseph II, zoon van Robert Kennedy en vader van Joseph III, verliet het congres in 1999. Zijn zus Kathleen verloor in 2002 de gouverneursverkiezing in Maryland. De zoon van Eunice Kennedy, Mark, greep dat jaar naast een congreszetel. Caroline, dochter van John Kennedy, speelde in 2008 met het idee zich verkiesbaar te stellen voor de senaatszetel van New York als opvolger van Hillary Clinton. Na kritiek dat ze enkel op haar beroemde naam vertrouwde, haakte Caroline af. Patrick, zoon van Ted Kennedy, stapte in 2011 uit het congres wegens verslaving aan alcohol en medicijnen. Daarmee was voor het eerst in 63 jaar geen Kennedy in de nationale politiek vertegenwoordigd. <

EU

AP

Oppositie wil neutrale opvolger voor Wulff

► BERLIJN

De Duitse oppositie wil een neutrale kandidaat voor de opvolging van de afgetreden bondsprezident Christian Wulff steunen. Oppositieleider Sigmar Gabriel van de sociaaldemocratische SPD heeft dat zaterdag verklaard. Een onafhankelijke kandidaat moet het aanzien van het ambt dat door Wulff's optreden is beschadigd, herstellen. Wulff trad vrijdag af na beschuldigingen van vriendjespolitiek. <

NL

HANS HOPMAN nd.nl/binnenland BEELD NEDERLANDS DAGBLAD / BERT HAGENAARS

Eindelijk gelukkig na een nieu

... Een voornaam is het eerste geschenk van ouders aan een kind.

... Maar niet iedereen is daar blij mee. Veranderen kan altijd nog.

► AMSTERDAM

Grote kans dat er 'Terpstra' volgt als in een gesprek de naam 'Doekle' valt. Doekle Terpstra, voormalig CNV-voorzitter en nu voorzitter van hogeschool Inholland, is naarmate hij bekender werd zich steeds meer gaan hechten aan zijn bijzondere Friese voornaam. Hij piekert er niet over die in te ruilen voor iets modieus. 'Ik ben er beretrots op!'

Zo opgetogen als Doekle is over zijn voornaam ('een handelsmerk') is lang niet iedereen. Heel wat mensen beleven hun naam als een last. Ze veranderen daarom hun naam en brengen familie en bekenden daarvan op de hoogte. Soms is de psychische hinder zo groot, dat iemand zijn oude naam officieel via de juridische weg laat elimineren. Dat daarvoor een dure advocaat nodig is en een rechtbankzitting, nemen ze graag voor lief.

Hoe vaak komt het voor dat mensen hun voornaam veranderen? 'Ik heb er geen cijfers van en er is ook weinig literatuur over', zegt Doreen Gerritzen van het volkenkundig Meertensinstituut in Amsterdam. Ze beheert daar de Nederlandse Voornamenbank, een populaire vraagbaak op internet. 'Maar ik krijg zelden een naam als probleem voorgelgd, wel veel vragen over de betekenis van voornamen.'

geen meneer

Doekle Terpstra kwam er pas echt achter dat hij een bijzondere naam heeft, toen hij bekend werd als vakbondsmann. Zijn naam werd zo familiair, dat het nooit 'meneer Terpstra' werd, maar altijd 'Doekle' bleef. Met smaak vertelt hij hoe zijn secretaresse eens een afspraak had gemaakt met een restaurant. De serverster vertrouwde hem aan tafel toe dat hij in het reserveringsboek slechts genoteerd stond als 'Doekle'. Maar iedereen wist om wie het ging. 'Zelfs in Friesland is deze naam zeldzaam', legt de in Witmarsum geboren en naar zijn grootvader vernoemde Terpstra uit. Niet dat hij er altijd blij mee was. 'Toen ik uit Friesland vertrok om in Kampen aan de christelijke sociale academie te gaan studeren, vond ik het een onmogelijke, vervelende naam.' Hij moest zijn naam vaak spellen. Er was ook iemand die dacht dat zijn

voornaam bij z'n achternaam hoorde en hij dus een deftige dubbele familienaam droeg. En uiteraard werd hij door medestudenten geplaagd met verhaspelingen zoals Joekela, Joekelille of Douglas. Toch is hij blij dat hij zich nooit anders is gaan noemen. Terpstra: 'Wat ook heel leuk is: soms krijg ik van wildvreemde mensen een geboortekaartje toegestuurd, omdat ze hun zoon Doekle hebben genoemd. Dan krijg je van mij een felicitatiekaartje.'

Bijbelse voornaam

Een voornaam is het eerste geschenk van ouders aan een kind. De 67-jarige Nico Harmsen uit Huizen vindt veel Groningse of Friese namen niet bepaald een cadeau. Zeker als er achter het vernoemen van een grootouder of oom of tante de dreiging zat van een familieruzie. 'Mijn tweede vader, een Groninger, heette Popke. En een vriend van mij, binnenschipper, heet Lolligje. Vind je het dan gek dat je met dit soort oubollige namen gepest wordt? En dan zijn er ook ouders die rond een geboorte zeggen: hij heet Jan en we noemen hem Piet. Hiermee geven ze toch aan dat ze de doopnaam niet als een geschenk zien?'

Harmsen gaat verder, in het besef dat hij zich daarmee op glad ijs begeeft. Zo vindt hij dat je kinderen niet moet opzadelen met een Bijbelse naam. Een naam waarvan overduidelijk is dat die uit een heel andere, oude cultuur afkomstig is. 'Ik vind dat zó gemaakt. Een kind moet zich veilig bij zijn naam voelen.' Dat sommige Bijbelse namen een prachtige 'gelovige' betekenis hebben, overtuigt hem niet. 'Het is belangrijker dat ze Christus in hun leven leren kennen.'

Mr. Jacqueline Choufour-van der Wel van het Haagse advocatenkantoor Dijkgraaf ontmoet soms mensen die hun voornaam via de officiële weg willen schrappen. Ook al kost dat een flinke som geld ('Je zit zo aan de duizend euro of meer') vanwege een rechtzitting die ervoor nodig is. Een naamsverandering kan een religieuze reden hebben, legt de advocaat uit. 'Zoals een vrouw met een christelijke voornaam, die niet meer achter de christelijke opvoeding van thuis staat. En daarom per se van haar naam af wilde.'

Ook kreeg ze een verzoek van een man met een islamitische voornaam, die zelf geen islamiet is. Daar zat een schrijffout van zijn ouders achter, toen die ooit in Nederland asiel hadden aangevraagd. Choufour: 'Hij had het idee dat vanwe-



ge zijn voornaam een baan aan zijn neus was voorbij gegaan. En tijdens een wereldreis werd hij geregeld opgehouden bij de grens.' De Haagse advocaat Choufour noemt verder een vrouw die haar naam verbond aan slechte ervaringen uit het verleden. 'Iemand die misbruikt was door haar vader. Ze begon een nieuw leven en wilde niet meer herinnerd worden aan de naam waarmee haar vader haar had aangesproken.' Verder zijn er mensen die van geslacht veranderen. 'Om de transformatie af te maken, veranderen ze hun naam.' Maar het gros van de mensen die een hekel heeft aan hun naam, verandert die informeel. Soms al op heel jonge leeftijd, zoals de middelste zoon van ds.

Klaske Olde Scheper-van der Weide uit Oosternijkerk. Op zijn vijfde besloot die niet langer Christopher te willen heten, maar Caspar. Want hij vond de naam niet mooi en te lang. 'Als ouders waren we hierover wel verrast', vertelt dominee Olde Scheper. 'Toch hebben we zijn besluit positief ontvangen, omdat het ons een antwoord leek te geven op een gesprek dat we oneindig gevoerd hadden voordat onze zoon geboren werd. Moest hij nu Christopher heten of Caspar genoemd worden?'

vier Lisa's

De in Spakenburg geboren Lisa van de Groep was ook ontevreden over haar naam. Ze vond die, in combinatie met haar achternaam, veel te gewoontjes.

NL

LINDA STELMA nd.nl/binnenland BEELD NIEK AÜDNAERD

Een 'thuisplekje' geeft troost, vrede en rust



cultuurpsychologe Joanna Wojtkowiak

... Ondanks de secularisatie hebben mensen behoefte aan zingeving rond de dood.

... Vooral nabestaanden van mensen die niet zeker weten wat er met hen gebeurt na hun dood, gaan hier creatief mee om.

► NIJMEGEN

'Nederland is vergaand geïndividualiseerd, maar als Nederlanders met de dood geconfronteerd worden, is samen komen heel belangrijk.' Cultuurpsychologe Joanna Wojtkowiak onderzocht hoe mensen denken over een leven na de dood en wat dit betekent voor hun begrafenis of crematie. Volgende week vrijdag promoveert ze aan de Radboud Universiteit in Nijmegen op haar proefschrift *Ik ben dood, dus ik ben*. Grofweg onderscheidt de promovenda drie groepen. De eerste groep bestaat uit mensen die religieus zijn. Bij begrafenissen wordt niet alleen verwezen naar God en de hemel, maar is ook

ruimte voor het herdenken van de overledene. Dit gebeurt vooral door het ophalen van herinneringen.

Onder de tweede groep vallen mensen die niet zeker weten of er leven is na de dood. Deze groep is het meest creatief bij begrafenissen en crematies, ontdekten Wojtkowiak. 'Deze mensen geven op een bijzondere manier vorm aan de begrafenis. Ze praten over herinneringen, maar koppelen dit ook aan iets wat het allelaagse overstijgt. Ze zeggen bijvoorbeeld dat de overledene voortleeft in de natuur of in dingen die hij of zij gedaan heeft. Of er wordt bijvoorbeeld een persoonlijk symbool voor de uitvaart gekozen.'

De derde groep zijn de atheïsten. De dood is voor hen het einde van hun letterlijke bestaan. Tijdens herdenkingen van mensen uit deze groep worden er ook vooral herinneringen opgehaald. 'Wat dat betreft lijkt deze groep nog het meest op de eerste groep', zegt de promovenda. Er is ook nog een opvallend verschil

tussen protestanten en rooms-katholieken, ontdekte Wojtkowiak. 'De katholieken lijken weer veel meer op buitenkerkelijken dan protestanten.'

Protestanten zijn veel meer traditioneel in de manier waarop ze dierbaren herdenken. Ze verwijzen naar God en het hiernamaals. Zij kiezen significant vaker voor begraven. De katholieken die ik ondervraagd heb, geloven meer in een 'iets' dan in een persoonlijke God.' Een opvallend gegeven uit het onderzoek is dat 30 procent van de Nederlandse bevolking een gedenkplek in huis heeft waarin een foto, bloemen, kaarsen en persoonlijke objecten van de overledene te zien zijn. Wojtkowiak: 'Nabestaanden associëren zo'n thuisplekje vooral met positieve emoties zoals troost, vrede en rust.'

De cultuurpsychologe deed ook een 'ministudie' naar rituelen rondom de dood bij mensen met een moslimachtergrond. Ze ontdekte dat de tweede generatie Nederlanders met een moslimachtergrond meer ruimte geeft aan

persoonlijke invulling. 'In de islamitische cultuur is het niet gebruikelijk aandacht voor de persoon te hebben bij begrafenissen. Maar veel kinderen van overleden mensen proberen dan toch een persoonlijk tintje te geven aan het afscheid. Ze versturen bijvoorbeeld rouwkaarten met een levensverhaal of plaatsen een foto van de overledene bij de kist.'

Opvallend vond de Nijmeegse onderzoekster ook het feit dat er mensen zijn die hun afscheid al helemaal zelf plannen. 'Je zou zeggen dat dit het toppunt van individualiteit is. Maar dat is niet zo. Mensen doen dat om hun nabestaanden niet te belasten. In dat opzicht is het juist heel sociaal. Ze houden rekening met anderen.'

Wojtkowiak is inmiddels al bezig met een vervolgstudie naar de dood. In het VUMC in Amsterdam doet ze onderzoek naar de ethische vraagstukken rondom het levenseinde. 'De vraag is dan: gaan we nog door met behandelen of gaan we over tot palliatieve zorg?' <